

Arbúcies Històric

*Gent d'Arbúcies,
gent d'astúcies,
mata valons.*

Tal com vam dir en el número anterior de la revista, parlarem avui del "combat d'Arbúcies", fet d'armes que va tenir lloc durant la Guerra de Successió en el nostre poble allà per l'any 1714.

Mori Carles II Rei d'Espanya sense descendència, el país quedà dividit en dos bàndols: els que desitjaven per Rei el prenent francès Felip d'Anjou (més tard Felip V), i els que preferien l'Arxiduc Carles d'Àustria. Catalunya, junt amb Aragó i València, es posà a costat d'aquest, i Felip V, ajudat pel seu poderosíssim avi, Lluís XIV de França, amb gran quantitat de tropes entrà a Catalunya intentant dominar a la força el sentir del poble.

El país sencer s'aixecà contra l'ocupació de les tropes borbòniques, encara que molt nombroses, eren amos solament del terreny que petjaven. Com en tota guerra, quant més forta era l'oposició, més sanguinàries eren les represàlies.

Amb aquesta situació els borbònics de Felip V retenien algunes places fortes que havien pogut conquerir, encara que es trobaven normalment setjats per un paisanatge hostil que els fustigaven.

El general filipista Bracamonte, setjat a Vic, era pres de grans temors, i pressentint que una nova empenta de les tropes catalanes, fes perillar la seva situació, demanà urgentment reforços al Duc de Popoli. General en cap de les tropes borbòniques.

El Duc, donant-se compte de la perillosa situació de Bracamonte donà les ordres pertinents perquè sortissin de Mataró i d'Hostalric un contingent de tropes espanyoles i valones del cos d'exèrcit francès amb la missió d'obrir una via de comunicació, que unís Vic amb el litoral, a la vegada que reforçava la posició del general setjat. Formaven aquesta tropa set-cents cinquanta homes manats pel Coronel espanyol Francisco Cano i pel francès Marquès de Franclieu. Un cop reunida la columna, aquesta va sortir d'Hostalric intentant seguir cap a Vic pel camí de les Guillerries.

El dia 12 de gener de 1714 es presentaren a les portes d'Arbúcies les tropes borbòniques. Estranyant el coronel borbònic que no trobés pels entorns persona vivent, va enviar un destacament de tropes perquè portessin a la seva presència el batlle o jurat en cap del poble, a fi de rebre l'acatament de la vila. Segons diu la tradició, aquest no entenia ni parlava el castellà i per aquest motiu va ésser bufetejat pel coronel filipista. Seguidament la tropa entrà en el poble lliurant-se a grans excessos per les cases de la vila.

Molts veïns indignats pels ultratges rebuts en llurs persones i béns, es reuniren de nit fora del poble amb les armes que trebaren, ensems que enviaren un avis d'auxili als pobles del voltant: Viladrau, Espinelves, Sant Hilari i Sant Feliu són els que consten ressenyats per l'història.

Després d'una nit de pillatge la tropa borbònica va sortir d'Arbúcies a les 8 del matí del dia 13.

Vorejant la riera prengueren el camí d'Espinelves, però no anaren massa lluny sense entrebancs. En els entorns del que avui s'anomena "El Moli de les Pipes", allà on la riera s'angosta, els arbucienecs els hi havien preparat un parany; apostats en els roquers a banda i banda de la riera i taponant l'entrada i la sortida, desferen la tropa franc-espanyola de manera que sols van escapar 200 soldats, genets la majoria, que fugiren reculant cap Hostalric. De les 550 baixes borbòniques, valons en gran part, restaren alguns presoners, en part tramesos al castell de Cardona i altres confinats al mateix Arbúcies.

És realment històric que en aquest combat es capturaren sis banderes, de les quals els arbucienecs en trameteren una a cada un dels pobles que col·laboraren en l'acció.

Ha estat bastant discutida la total espontaneïtat d'un agitament com el que comentem, encara que quasi tot el poble va respondre a l'ultratge, sembla fora de dubte la presència manant el paisanatge d'Esteve de la Creu, oficial de Barcelona, segurament enviat pel Braç Militar Català a fi de fomentar la resistència en contra de la causa borbònica.

Molts dels combatents arbucienecs d'aquell dia seguiren Esteve de la Creu formant un petit cos d'exèrcit, que va actuar durant tota la Guerra de Successió.

Com sabem la causa de l'Arxiduc Carles a la fi fou derrotada i Felip V i la dinastia borbònica instaurada a Espanya. Catalunya va ésser rudement castigada. Arbúcies en particular va ésser obligada a pagar una forta contribució anual en espècies. És molt curiós que tractant-se d'un poble de muntanya, aquesta contribució degués pagar-se amb vi: seria molt interessant conèixer la possible relació entre aquest impost i la riquesa en vinyes del nostre poble en comparació amb els pobles de la comarca. Aquest impost va abonar-se durant més de 150 anys.

Així va ésser com els nostres companys d'equip d'Arbúcies de fa 250 anys varen actuar. Ningú pot negar que hi ha gent de coratge en el nostre equip. Tan valents i astuts varen ésser que encara avui se'ns diu:

*Gent d'Arbúcies,
gent d'astúcies,
mata valons.*

En el nostre entendre el coratge amb les armes de guerra a la mà no és no obstant del tot fonamental: hi ha mil coratges petits amb les armes del treball i de l'intel·lecte a les mans que són molt més importants. La nostra intenció és que en aquesta columna en surtin també d'aquests.

ANDREU R.